

DE __ STRAAT TANDARTSEN

Geïntegreerde straathuisartsenzorg en -mondzorg

Steffie Jansen, Marjon Santema

Marte van Oort, Anna Tak

Fotografie: Lennaert Ruinen, Joost Mak

Alle patiënten zijn met hun toestemming op de foto gegaan en onherleidbaar in beeld gebracht

Inhoudsopgave

1. Straat-mondzorg
2. Twee voorbeelden van zorgverleners:
 1. Kruispost
 2. De Straattandartsen & Straatzorg Rotterdam
3. Vragen

1. Straat-mondzorg (1)

Negatieve effecten van een slecht gebit

Een slecht functionerend gebit leidt tot slechte voedingsinname in het straatleven > ***Neerwaartse gezondheidsspiraal***

Een slecht gebit versterkt een ***negatief zelfbeeld*** wat er vaak al is door schaamte over de dakloze situatie.

Een lelijk en beschadigd gebit ***verkleint de kans op het vinden van werk***

Bacteriële infecties in de mond kunnen zich via de bloedbaan verspreiden > ***risico op infecties*** op de hartkleppen significant groter (met name bij een slechte voedingstoestand en slechte lichamelijke conditie)

1. Straat-mondzorg (2)

Belang van een gezonde mond voor onze patiënten

- *‘Dit zijn wanhopige mensen die schreeuwen om hulp. Ze zitten in grote problemen. Het eerste wat de verkeerde kant op gaat is de zelfzorg.’ [R3]*
- *‘De uiterlijke verzorging zoals mondverzorging, maar ook bijvoorbeeld het douchen, valt vaak als eerste weg.’ [R20]*
- 93% van de daklozen mist ≥ 1 tand. De helft mist $\geq 50\%$ van hun gebit. 20% is edentaat.
- 25% kan door gebitsproblemen niet eten, 30% slaapt slecht door de pijn.

Informele mondzorgnetwerken in Nederland
Dokters van de Wereld – Amsterdam, Mei 2020
Myrthe van Midde - Alice Grasveld

Daniel J Freitas, Oral Health and Access to Dental Care among Older Homeless Adults: Results from the HOPE HOME Study, December 2019

1. Straat-mondzorg (3)

De vormen van mondzorg en het focusgebied van straat-mondzorg

Vorm van mondzorg	Bij stadium van mond(on)gezondheid	Planbare zorg	Zorgdoel	Gevolg van uitstel en/of afstel
Essentieel	Gezonde mond	Ja	Preventie van mondziekten	Hoge kans op een ongezonde mond
Noodzakelijk	Manifeste mondziekten	Ja	Herstel van directe schade bij mondziekten	Hoge kans op blijvende schade van de mondgezondheid
Urgent	Onbehandelde manifeste mondziekten	Nee	Preventie en herstel van vervolgschade van mondziekten	Onherroepelijke blijvende schade van de mondgezondheid
Noodzorg	Uitgebreide ernstige mondziekten	Nee	Acuut ingrijpen om uitbreiding naar levensbedreigende complicaties voorkomen	Levensbedreigende complicaties

*Ongewenste mijding van mondzorg. ACTA MMG.
Onderzoek in opdracht van Min. VWS, 2023*

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Ontstaansgeschiedenis

- Medische praktijk Kruispost 1983
- Integratie mondzorg sinds 2009
- Werkt met vrijwilligers
- Betaald vanuit medische praktijk, donaties, gemeente subsidies, ACTA en eigen bijdrages (5-10euro)

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Organisatie

- Vrijwilligers:
 - 15 tandartsen
 - 1 kaakchirurg
 - 1 mondhygiëniste
- 2 ACTA studenten
- Eigen tandartsenkamer (12m²)
- Deelt infrastructuur (ICT + fysiek) met huisartsenpraktijk

2. Straatmondzorg in de praktijk

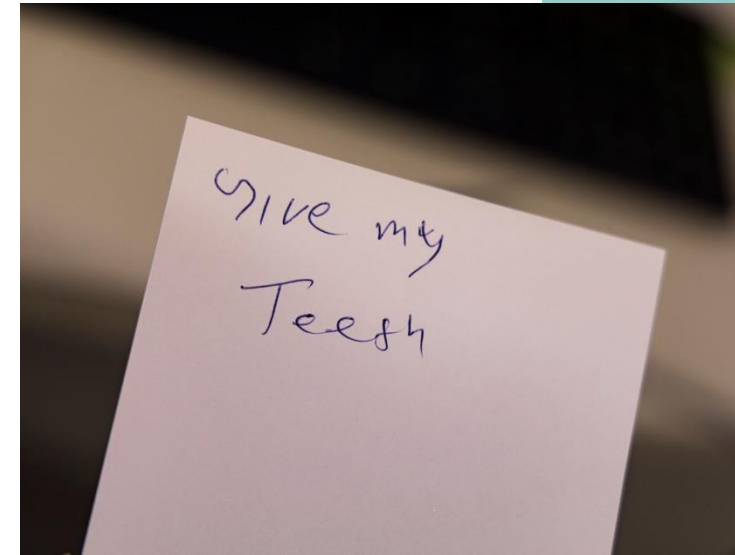
Kruispost

Organisatie

- 1-2 dagdelen (13:30-17:30) per week. 600 behandelingen 2024
- Op afspraak, eerst langs huisarts of aanmelding via mail
- Als iemand nog geen huisarts heeft nemen we volledige zorg over (mond-, GGZ-, chronisch-, fysio-, oog-, huisartsenzorg)

Doelgroep

- Dak- en thuisloze, onverzekerde of ongedocumenteerde Amsterdammers

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Behandelingen

- Behandeling acute pijn en ontstekingen
- Extracties, simpele vullingen, gebitsreiniging
- Doorverwijzingen ACTA (endo's), kaakchirurgie of DvdW

Ambities toekomst

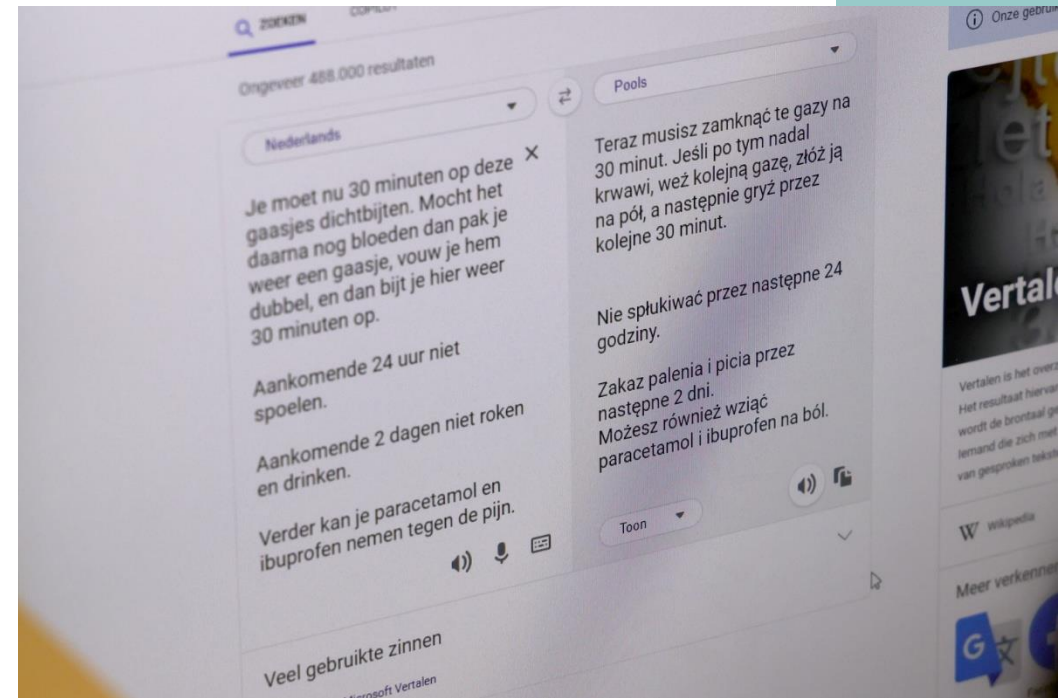
- Nieuwe locatie mei 2026, 2 tandartskamers
- Volledige protheses (financiering CAK 80-100%)

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Onze ervaringen

- Beperkte ruimte en apparatuur
- Geen toegang tot alle gangbare behandelingen
- Het onregelmatige werken
- Geen vaste assistentes
- Soms een onveilige werkomgeving
- Beperkte verwijsmogelijkheden
- Behandeling patiënten met zowel thk als (psycho)somatische klachten

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Betreft een 50 jarige Braziliaanse vrouw met een **traumatische voorgeschiedenis** van tandartsen bezoek in haar land van herkomst. Sinds

2 jaar enorme kiespijn waardoor ze nauwelijks kan functioneren.

In overleg met huisarts, tandarts en POH GGZ gestart met antibiotica om pijn en ontstekingen onder controle te krijgen.

Sinds enkele maanden hebben we de mogelijkheid om patiënten met een grote angst voor de tandarts door onze Kruispost **gz-psychologe** te laten behandelen.

Na 5 sessies EMDR had patiënten haar tandartsfobie dusdanig onder controle, dus ze toeliet 2 extractie uit te laten voeren.

Patiënte heeft het gevoel weer haar eigen regie over het leven te hebben en durft allerlei zaken waar op te pakken

2. Straatmondzorg in de praktijk

Kruispost

Kruispost intercollegiaal contact

- Groot voordeel veel disciplines in huis
- Groot nadeel vaak onoplosbare problemen door beperkte behandel- en doorverwijsmogelijkheden.

2. Straatmondzorg in de praktijk

De Straattandartsen & Straatzorg Rotterdam

Ontstaansgeschiedenis

- Vraag naar zorg > aanbod
- Samenwerking met Straatzorg Rotterdam en Straattandarts010
- 4-jarige ondersteuning vanuit een fonds
- Recent geopend (1 oktober)

2. Straatmondzorg in de praktijk

Wij werken in de praktijk, en met de patiënten, van Straatzorg Rotterdam

- **De doelgroep**
 - Buitenslapers (300-400)
 - Daklozen uit opvang (2.300 melders bij Centraal Onthaal) en begeleid wonen
 - Ongedocumenteerden (6.000-10.000)
 - EU-burgers zonder werkgever
- **Straatzorg Rotterdam**
 - Dagelijks 2 spreekuren, op 9 locaties
 - Centrale praktijk in Rotterdam-West, ook met bloedprik/fysio/...
 - Al het personeel in dienst (o.a. praktijkmanager, huisartsen; assistentes;...)
 - 5000 patiënten ingeschreven; zorg verleend aan +/- 2500 patiënten (cijfer 2024)
 - Huisartsenzorg gefinancierd vanuit zorgverzekeraar, geen eigen bijdrage. Tandzorg vanuit een fonds.

2. Straatmondzorg in de praktijk

De Straattandartsen

Wijze van organisatie

- 3 dagdelen per week wordt behandelruimte huisarts omgebouwd
- Assistent in dienst, vrijwillige tandartsen (nu: 10).
- Doorverwijzing door straatarts nodig, patiënten kunnen zich niet zelf melden
- Tot nu toe 80 patiënten ingeschreven (sinds 1/10)

2. Straatmondzorg in de praktijk

De Straattandartsen

Zorg die wij bieden

- Doel: pijnvrij, ontstekingsvrij en functioneel gebit
- 2-5 afspraken per patiënt - eenmalig behandel*traject*, niet vaste tandarts
- Reiniging, vullingen, wortelkanaalbehandelingen, extracties
- Samenwerking met Straattandarts010 voor partiële en volledige protheses
- Samenwerking met kaakchirurg voor complexe extracties
- Uitgifte zelfzorgmiddelen

2. Straatmondzorg in de praktijk

De Straattandartsen

Onze ervaringen

- **Uitvoering:**
 - Hoge opkomst (nabellen, sms, e-mail) en “bekende plek” voor patiënt
 - Gedeelde ruimte do-able, maar niet ideaal
 - Afweging: vertrouwensband opbouwen vs. beperkte capaciteit
- **Zorgverleners**
 - Vaste assistent belangrijk voor continuïteit
 - Veel interesse vanuit tandartsen en andere mondzorgprofessionals
- **Intercollegiale samenwerking**
 - Doorverwijzing via huisarts, intercollegiaal contact en gedeelde ontvangst heel prettig
 - Nadeel: extra administratie/consulten voor Straatzorg
 - Zoeken naar welke informatie gedeeld moet worden en beste terugkoppeling

2. Straatmondzorg in de praktijk

De Straattandartsen

Ambities voor de toekomst

- Onderzoek: wat levert deze zorg op?
- Uitbreiding capaciteit zorg
- Uitbreiding naar preventieve zorg (mondhygiënist) en méér prothetiek
- Bedrijfsmodel waarin zorg nog steeds (grotendeels) kosteloos is voor patiënt, maar zorgverleners betaalt worden

Casus

De Straattandartsen

Mevrouw, 46 jaar. Gekomen als arbeidsmigrant, maar heeft momenteel geen werk. Woont in EU-opvang. Alcoholverslaving, momenteel droog.

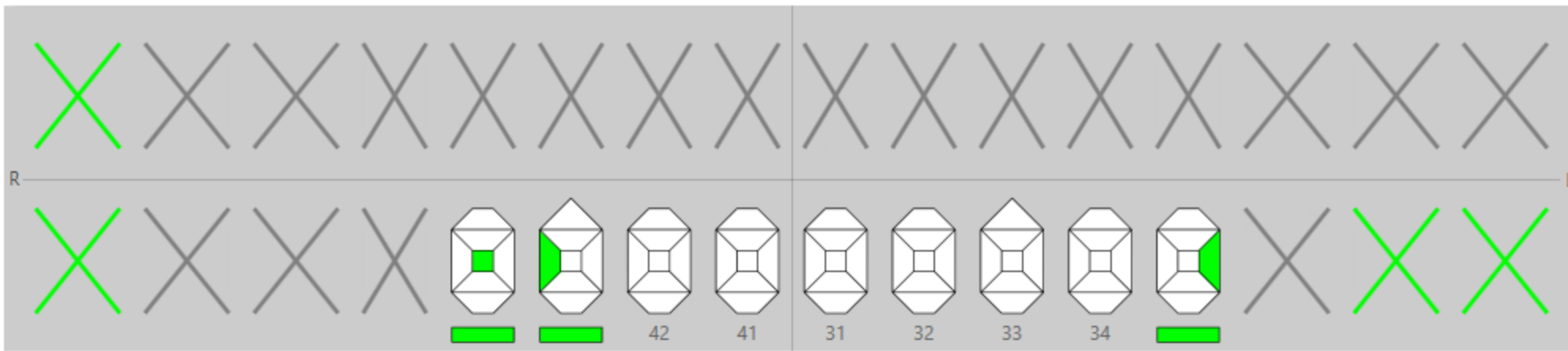
In de zomer bij de spoedpost 3 tanden getrokken. Nu erge pijn en pus. Antibiotica van huisarts gekregen, kuur afgemaakt.

Ernstige cariës, ontsteking van tandvlees.

Na vorige ervaring met tandarts, veel angst.

De uitdaging: functioneel gebit

Behandelplan:

- Nabellen, met tolk laten komen
- Trekken drie kiezen
- Vullingen en daarna wortelkanaalbehandeling in drie tanden
- Minimaal 3 behandelingen nodig (totaal 3-4 uur)
- Opvolging via tandarts / daarna huisarts

Vragen?